
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Hjørneste­nen. — Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv. — Bulletin St. Ansgar's Scandinavian Catholic League of New York. — Ung dame syr messe­hagel. — Bokanmeldelser. — Herhjemme — og derute. — Livet efter døden. — Faste­mandat.

RETT + OG + SANNHET

Hjørneste­nen —

En tale av kardinal MICHAEL V. FAULHABER.

«Jeg er Alpha og Omega — begynnelsen og slutten» — sier Herren. Og Kristus er den gamle Pakts slutt­sten og den nye Pakts hjørneste­nen og grunnste­nen — den personlige bro fra jødedom til kristendom.

Kristus er det gamle Testamentes oppfyllelse. Fra patriarken­es telte­ter, fra profetenes buller klinger lengselsropene efter «den som skal komme» — og jo nær­mere «tidens fylle» rykker, jo høiere blir ropene.

Adventsforkynneren ved Jordan blir spurt: «Er du den som skal komme eller skal vi vente lenger ennu?» Den ene apostel bringer bud til den annen: «Vi har funnet den, som loven og profetene har bebudet». Sjelene var ladet med lengsel — og i Nazareths syna­goge betegnet Immanuel sig selv: «Idag er dette skrift­ord gått i oppfyllelse».

Hvorfor lot den forjettede vente så lenge på sig? Hvorfor blev verdens Frelser født så sent?

«Min far arbeider alltid» — i gjennomførelsen av den guddommelige frelserplan er der ingen avbrytelse, men heller ingen for­hastelse. Hos profetene blir den salvede ikke alene kalt dugg fra himlen, men også spire fra jorden, fordi han efter at jordsmonnet lenge var blitt forberedt skulde vokse langsomt op av det som en plante. Kristus er den gamle pakts forløser — og aldri har et menneske århundrer i forveien fått sitt komme bebudet som barnet i Betlehem. Selv for historiens største helter har ingen anmeldt fødselen år i forveien — mens for Herrens salvede de messianske profetier lød i uminnelige tider. Alene den­ne kjensgjerning er et bevis for hans guddom — et

vidnesbyrd om at han er et helt egenartet overmenneske i verdenshistorien.

Med sitt blod har Kristus bragt forsoning også for den førkristelige tid. Verdenshistorien er ikke blott en verdensdom — den er også og meget mer en verdensforløsning. Den førkristelige menneskehet drar som en procesjon foran verdensforløseren med adventsbøn­nen: «Imorgen vil vi få se Guds herlighet!» Den efterkristelige verden går bakefter ham med evangeliets ord: «Vi har sett hans herlighet!» Hele den gamle pakts bryllupsutstyr, dens utvelgelses og forjettelses, dens lover og andre hellige bøker, dens gudstjeneste og historie­undere var altsammen forskudd på forløsningen.

I tidens fylde kom Herrens salvede til sin eiendom — men hans egne tok ikke imot ham. Tegnet, som skulde opprettes som den messianske konges samlings­merke, blev til et «motsigelsens tegn». Kun en «rest» fra Israel, den lille gruppe av disipler, kjente sin besøkelsestid. Da visste Herren at han ikke kunde helde ny vin på de gamle kar. Da tok han gråtende over fedrenes by, avskjed med den gamle pakt og stiftet i sitt blods kalk den nye og evige pakt. Da blev den ste­nen som de gamle forkastet, til det nyes hjørneste­nen. Da blev den gamle pakts Omega til den nye pakts Alfa.

I evangeliet om Kristi barndom er allerede det nye Gudsrikes grunnsetninger forkynt. Immanuel blev født som et lite barn for å forkynne loven om den evige begynnelse. Jo større det verk er som skal gjennomføres efter Guds plan, des uanseligere er verkets

begynnelse. Med en liten skare av apostler har den allmechtige erobret den gamle verden for korset — med en håndfull vann bevirkes dåpens under — med en liten hostie Eukaristiens. Immanuel blev født som barn for å forkynne *utviklingens lov* i det nye rike. Som han selv vokste fra barn til yngling og fra yngling til mann, skulde også hans rike vokse og bre sig fra det lille Kanaan over hele jorden — i sennepstrets tegn stadig bli større, i surdeigens tegn fornye menneskene innenfra. Immanuel blev født som et *fattig* barn, som sønn av en mor uten tilfluktssted, så å si på gaten. Et evangelium som var blitt åpenbart av kjød og blod hadde sikkert latt ham dra inn i verden med stor prakt, som en rik konge, ikke som et fattig barn. Barnets fattigdom skulde lære den nye pakt ikke å sette den ytre herlighet for høit og ikke å legge hovedvekten på de jordiske goder.

I evangeliet om Kristi offentlige virke er kristendommens grunnsannheter blitt forkynt for alle tider, grunnsannheten for alle grunnsannheter: *troen på Kristi guddom*. Hvor denne grunnsannhet fornektes, er *der ikke mer tale om kristendom*. Kristus er ikke en vei, men han er *veien* som alene fører til faderen. Han er ikke en sannhet mellom mange andre sannheter og skoler — han er *sannheten*, som alene kan bevare for villfarelser. Han er ikke et liv, men han er *livet*, som alene redder fra den evige død. Det menneskelige i hans menneskelige natur: at han blev trett, sulten, gråt, bevet tilbake for lidelsen, hans død, er i evangeliet forbundet så tett med det guddommelige i hans guddommelige natur, at vi ikke kan ta feil. Han blev født som et fattig barn, men dog synger englene en vuggesang for ham som ennu ikke er blitt sunget for noget menneskebarn. Han føler sig på korset forlatt av Gud og dog dør han med seiersropet: «Det er fullbragt!»

Således vil også i hans rikes historie det menneskelige og guddommelige alltid komme til syne ved siden av hverandre. Hans undere fortsettes i hans rike, så at vi ikke kan bli villedet av det menneskelige i det.

Også grunnsannheten om *den apostoliske Kirkes misjon* finner vi i evangeliet. Kristus har grunnet sin Kirke på klippen. Petrus og overdratt den apostoliske Kirke sin autoritet: «Likesom faderen har sendt mig, sender jeg eder!» Han har utsendt apostler for å lære alt folket og pålagt særlig Peter å styrke sine brødre i troen. Han har gitt dem fullmakt til å forlate synder og feire de hellige mysterier til hans minne. Dermed har han for alle tider vist de sannhetssøkende hen til den apostoliske Kirke.

Evangeliets grunnsannheter danner en indre enhet og sluttethet, som ikke tåler noen sønderdeling og er udelelig som Kristi kalk. Ordet Hæresi betyr: utvalg. Og det er altså vranglære om man vil lese bare enkelte steder i evangeliet, og med disse enkelte fra sitt sammenheng løsnede byggestener forsøke å opføre en ny lærebygning. Evangeliet inneholder ikke bare befalingen: å forske i skriften, men også befalingen til apostlene: å lære folket med det munttlige ord. Ved siden av bibelstudiet erkjenner evangeliet altså som annen troskilde det kirkelige læreembedes overlevering. Evangeliet krever ikke blott bønn og almisse uten fariseisk utarten — det krever også en faste, rensset for all skinnhellighet. Den venstre hånd skal ikke vite hvad den høire gjør av godt — og dog skal Herrens disipler la sitt lys lyse for alle. Kristus er kommet for å bringe fred og ikke sverd — det vil si: for å bringe enighet og fred til alle sine. Etter et annet sted er han kommen for å bringe strid og ikke fred — det vil si: at den enkelte må være beredt til for Kristi skyld å lede forfølgelse. Evangeliets enkelte steder må alltid sees i sammenheng med de andre.

Den nye pakts stifter har tatt med det i den gamle pakt som har evighetsverdi: de mosaiske ti bud, fullkommengjorte ved evangeliets befalinger. Således budet om kjærlighet til Gud og næsten, nu ikke bare overfor stammefrender men som den barmhjertige samaritan. Sjelesorgens bud, som med strenghet dømmer all vranglære og driver tempelskjenderne ut av templet, men som med all mildhet tar sig av de villfarende mennesker og ikke utslukker den rykende gnist.

Likeså har den nye pakts stifter tatt de udødelige skjønne bønner fra den førkristelige jødedoms hellige bøker over i sin liturgi. Dog står nu bønnene om det daglige brød og de jordiske goder ikke mer på førsteplassene i Kristi bønn, i Fadervår. Særlig i liturgien til de største festdager klinger den gamle pakts salmer og profetier fremdeles. På forklarelsens bjerg viste Moses og Elias sig ved Kristi side — — —

Vi vil alltid holde Guds skrevne ord hellig og *især lese og betrakte det hellige evangeliums ord*. Vi finner alltid tid dertil når vi for alvor vil. Vi har med tilfredshet hørt på opropet: Flere bøker på gavebordet! Men fremforalt må bøkene bok, særlig det nye Testamente, ikke mangle der. Gjennem vårt land bruser en storm mot de hellige skrifter, som betegnes som jødebøker og rives det tyske folk ut av henderne.

Jeg nærer den overbevisning at denne storm vil opflamme en brennende iver og glede for de hellige bøn-

ker. Våre i troen adskilte brødre kneler ikke sammen med oss ved kommunionbenken, men kan ved sine andektige betraktninger av det hellige evangelium forene sig i åndelig kommunion med vår Herre og Frelser.

I mai 1928 avholdtes i Turin en stor forsamling til utbredelse av de hellige skrifter — og den hellige Fader skriver dengang: «*Ingen bok kan tale til sjelen med så innlysende sannhet, med så stort et eksempels makt og med så megen kjærlighet, som det hellige Evangelium!*»

Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv.

Til hr. Emil Boyson vil jeg gjerne få bemerke: Det er slett ikke min mening at enhver følelsesbetonet religiøs opplevelse i sitt innhold *utelukkende* er biologisk og at Gud *kun* virker gjennom vår forstand og vilje. Jeg vet altfor lite til å kunne ha nogen skrāsikker mening her. Jeg har heller ikke uttrykt mig så. — Men det er mulig at min fremstilling er blitt ensidig, idet det var min hensikt å vise hvorledes den protestantiske oppfatning av følelsen som religiøst sannhetsorgan må føre til en subjektivism som i bunn og grunn er panteistisk, mens vår hellige katolske Kirke alltid har lært og fremdeles lærer at sannheten er objektiv og at vi må erkjenne den med forstanden. — Følelsen kan kun middelbart lede til sannhetserkjennelse.

Hvorvidt og i hvor høi grad vårt følelsesliv er affektivt og biologisk bunnset til den individuelle legems- og karaktertype vet vi ikke. Vi vet heller ikke å skjelne mellom sunt og sykt i de «religiøse opplevelser». — Vi har derfor ingen garanti for at de forskjellige menneskers religiøse opplevelser er «det helt naturlige, subjektive korrelat» til den guddommelige virkelighet.

Vi ser da også hvorledes den protestantiske følelsesreligion konsekvent fører til sannhetsdualismen, to slags sannheter, en for følelsen (eller religionen) og en for tanken (eller videnskapen) (cfr. Søren Kierkegaard). En saann dobbel sannhet er i grunnen ingen sannhet eller det blir mange sannheter som der er mennesker. Sannheten blir relativ.

Den følelsesteologi hr. Emil Boyson finner innen katolisismen må antagelig være den samme modernistiske intuisjonsfilosofi som av pave Pius X er stemplet som vranglære (cfr. Rauschen: «Utv. apol.»). Vår hellige Kirke hevder jo nettop den objektive sannhet, som vilde eksistert selv om der ikke fantes mennesker, og den anerkjenner kun et eneste sannhetsorgan — forstanden. Men da vår forstand er begrenset og alt annet enn ufeilbar, må Guds åpenbaring være norm og regulativ for den skolastiske tenkning. Skolastiken må være åpenbaringsens tjener («ancilla teologiæ»).

Ingen har vel hevdet forstanden som sannhetsorgan tydeligere enn nettop de store katolske mystikere — som f. eks. Thomas av Aquinas. — En annen sak er

det at den religiøse samling og reisning av personligheten ikke er fullstendig, at vårt religiøse liv ikke er harmonisk uten at også følelseslivet er med — som varme og inderlighet i gudsforholdet (cfr. pater Lutz: «Katolisismen og det personlige Gudsforhold»). En katolikk bør kunne begeistres selvfølgelig — gløde av begeistring for sin hellige Kirke, for Kristus Kongen.

Til slutt en bekjennelse: Jeg er ikke «biologisk determinist», som hr. Boyson synes å mene. For mitt eget vedkommende er det ikke vanskelig å skjønne at den menneskelige erkjennelse er sammensatt, at såvel troen som videnskapen får sitt sannhetsinnhold porsjonsvis fra den samme guddommelige sannhet.

Min smule befatning med medisinsk psykologi har ikke ført mig bort fra troen. Tvertimot, den har lært mig to ting av verdi for min katolske livsanskuelse, for det første at selv den mest hårdkokte biologiske psykologi ikke kan motbevise et eneste av de kristne dogmer, og for det annet, at jeg bør se kritisk på det som mitt eget er av oppløftende religiøse stemninger der vel ofte bare er «ønskeopfyllelser». Og enn mere har jeg lært å skjønne, — troen er å holde for sant hvad Gud har åpenbart og fordi han har åpenbart det.

Steinar Messel.

Bulletin St. Ansgar's Scandinavian Catholic League of New York —

har utsendt nr. 32 — som vanlig i et tiltalende utstyr. Det innledes med en minneartikkel om Ligaens første åndelige veileder, pastor F. Lund, som er avgått ved døden, og inneholder ellers en rekke orienterende beretninger om de katolske kirkeforhold i de nordiske land. Biskop Fallizes død meddeles, ledsaget av hans billede og en utmerket engelsk oversettelse av mgr. Kjelstrups vakre avskjedsdikt. Biskop Mangers brev til Ligaens nuværende Spiritual Pater La Farge S. J., hvori biskopen takker for lykkønskningene til bispeutnevningen og ber om man ikke glemmer misjonen i Norge, som er vanskelig stillet økonomisk, får redaktørens varme anbefaling i bladets såkalte «Mendicant's Column».

Av det øvrige stoff kan nevnes en interessant artikkel om Kirken på Island av pater Knud Wessely-Maribo C. S. S. R. — Carl-Axel Selvin skriver meget instruktivt om Wadstena og Brigittiner-ordenen. Endelig finnes en rekke fyldige notiser om det katolske liv i Norden samt rapporter fra Ligaens møter, som viser den intense interesse hvormed man følger forholdene her og det store opofrende arbeide Ligaens medlemmer utfører for å vedlikeholde samfølelsen og samhørigheten mellom over-there og her.

I løpet av siste år har Ligaen fått ny president, idet mr. Viggo Rambusch har avløst sin mor, mrs. Frode C. W. Rambusch, hvis helbredstilstand ikke mer tillater henne å ha en så krevende stilling — til stor be-

klagelse for alle, som har lært å sette pris på hennes myndige og elskverdige ledelse. Men den nye president har jo de beste betingelser for å føre arbeidet frem etter de samme linjer, så hans valg er hilset med glede.

«St. Olav» tillater sig herved å gratulere den nye president og Ligaen og uttale de beste ønsker for arbeidet selv og dets frukter utad og innad.

Ung dame syr messehagel.

Gave til katolsk prest.

I «Tidens Tegn» for 10. februar leser vi under denne tittel følgende:

Det er ytterst sjelden å høre at en ung dame nu for tiden interesserer sig sterkt og levende for en så spesiell ting som å sy messehagel og faner.

Ikke desto mindre har vi nu fått en ny liten kunstsverske i den unge Marie Elisabeth Nylund. Den unge dame er bare 21 år gammel — og avla oss igår én visitt for å vise frem sitt siste kunstverk — den ovenfor avbildede messehagel, som skal være gave til en katolsk prest. Frøken Nylund har tegnet den selv, og den er sydd på hvit silke i skjønt blått og gyllent.

— Hvor er De utdannet?

— Først var jeg elev på St. Sunniva skolen og fikk en grundig håndarbeidsundervisning. Senere gikk jeg på Den Kvinnelige Industriskole hos frøken Ruth Arnestad, og nu reiser jeg snart til Wien for å studere videre.

— Med hvem?

— Hos Die Schwester von Armen Kinde Jesu. Jeg skal ta tegnetimer ute i byen.

Hvordan kan De slå Dem på noe så vanskelig?

— Jeg har sånn stor interesse for dette at jeg håper og at jeg får nok å gjøre. Tidligere har stykker til det katolske kapell på Stabekk.

KANMELDELSE

Thesen: **Arne Garborg**. Frå Jærbu til r. (Aschehoug & Co.)

En nokon norsk diktar som har synt oss vegen til katolske kyrkja so greidt som Arne Garborg, endå som kom til å gå vegen. Folk av den generasjon som vaks i kring hundradårsskiftet og nettupp vingla miljø og vitskap på den tidi då Garborg sende ut **Den burtelne Faderen** (1899), har aldri gløymt korleis Gunnar Hove hadde det, då han kom heim frå verdi og vilde sone og gjere bot. Heimlaus gjekk han i kring og tenkte: «Ein Skriftefar kunde lyfte av meg mine tunge Minne. Ein klok, fin Mann, som kjende Verdi og Live og Hjarta vårt, og som ein torde tala ut med, kunde gjera det. Men kor finn eg ein slik. Protestantane hev berre Teologar. Og ein Framand forstod meg ikkje.» Desse ordi var det ikkje lett å verte kvitt, når ein ein gong hadde kjent med Gunnar Hove at der var døri inn til det einaste liv som no var liv verdt.

Det er derfor med meir enn vanleg forvitne ein legg i veg med ei bok som den **Rolv Thesen** har gjeve ut no, og

som er fyrste bandet av ein stor Garborg-biografi. Eg trur det er mange som vil finne mykje nytt her, ikkje berre i det rike tilfanget til livssoga hans Garborg som Thesen har lagt fram frå brev og bladstykke som ikkje fyrr har vore prenta i samanheng i minsto. For mange vil det nok vere ein ny Garborg som no stig fram.

Thesen gjev oss eit stykke norsk bondesoge som bakgrunn for det som gjekk for seg i heimen på Jæren, likesom i fleire av dei bøkene Garborg har skrivne, — eg nemner **Fred og Bondestudentar**. Det er eit tidarskifte i norsk soge likso vel som det er eit tidarskifte Garborg kjem inn i, då han kjem med i politikk og åndsliv i 70-åri her i byen. Men millomstadiet — den tid da han var lærar og bladmann i Tvedestrand millom anna — har vore lite kjent og er vel det som må interessere mest i denne bolken av Garborgs liv. Vi ser kor fast han er tufta på kristeleg grunn, endå han rømde frå heimen av di han ikkje kunde greide den kristendom som førde far hans ut i uvet. Han arbeider for kristendom i skulen, er redd for ein verdsleg skule. «Ein skule utan kristendom kan ikkje bli nokon oppsedings-institusjon, for den einaste sanne oppsedingsmakt finst i det heilage ord og den heilage tru, stutt sagt i kristendomen; og Garborg har berre måteleg tru på at ein kan hjelpe seg med noko surrogat for kristendom». Han var redd for grundtvigianarne, som han meiner er ikkje so lite av rasjonalistar, som ikkje har bruk for «det **guddommelige frelsesunder**». Mot både Grundtvigs-menn og rasjonalistar set Garborg opp Bibelen som guddomeleg autoritet. Ein må ikkje forkynna den etter individuelt skyn, men «Således som den av den sande Kirke under Aandens vejledning hidtil er bleven opfattet.» Jamvel um ikkje Garborg med den sanne kyrkje meinte det same som vi meiner med det, so er det verdt å leggje merke til desse ordi frå ein som alt den gong hadde tenkt vel gjenom religiøse spursmål. Smått um senn glid Garborg ut frå den ortodokse norske kyrkje, men ikkje ut frå kristendomen enno. Ikkje rettare enn eg kann sjå av det som her er lagt fram. kjem han nærare inn til kristendomen enno lenge. Det kjem sterkare og sterkare fram i han ei skuldkjensle med **trong til skrifte, bot og soning**. I grunnen er det meste av hans diktning bygd på denne trong. Men av di han finn so lite stønad for dette kravet i den norske kyrkja, sig han inn i ei kjensle av at han ikkje har noko med kyrkja å gjere. Han forsvarar kristendomen mot teologane, men fær etter kvart den tokken at han er berre negativt ein kristen mann.

Mange vil kjenne det diktet han skreiv i sin ungdom: «En fritenkens bøn», som slett ikkje er tankar frå ein fritenkjar, men frå ein vonbroten protestant. Han styn etter ei sak han kann leve for. No finn han ei sak. Han finn attende til noko av det som ein gong vart slite sund i norsk folkesjel: det norske målet, uttrykket for norsk nasjonalitet, det vi miste samstundes med vår federne tru. Og han finn arbeid for dei i samfundet som lid vondt. Det er **trongen til soning** som støtt fører han på rett veg her. **Næstekjærligheten** rømde han aldri frå. I den tid då han stod i strid mot prestane, skreiv han i «Aftenbladet»: «Den sande Kjærlighed kan ikke vokse paa Hedenskabet — Egoismens. — Frostbund».

I desse åri er det ogso han har skrivne det diktet som har sunge seg inn i alle norske hjarto: **Gud signe Norigs land**, der det millom anna heiter:

«Her ligg dei Grav i Grav
frå Heid og ned i Hav
som stridde so.
Gud sign' kvar ærleg Svein
som søv der under Stein.
Gud sign' dei kvar og ein,
der dei er no.»

Bøni for dei døde. Med dei norske teologane kunde han ikkje sameinast, nei. Det måtte gå han som det gjekk Øistein Hauk i «Ein Fritenkjar», fyrste forteljingi av Garborg som vart prenta. Han kom inn i kyrkja og vart teken av det Kristus-bilete han ser over alteret, so han kjenner seg liten. Det er Kristus i Getsemane, nett som Judas kjem og forrådar han. Øistein Hauk sit der og er so tekjen at han ikkje kann syngje. Men so kjem presten og øydelegg alt saman. Og i ein bladstrid med presten Heuch stig Garborg fram med Kristi moral mot «kapital», «makt», «det beståande», og peikar beint fram mot Læraren som selde det han åtte og gav til dei fatige. Slik tenkte «fritenkjaren» i den tidi.

Antonie Tiberg.

Margrethe Parm: Louise Isachsen.

(Olaf Norlis Forlag).

Denne bok trenger ingen anbefaling for sitt innhold — alle som har kjent dr. Isachsen vet, at en bok om henne og hennes liv kun kan bety en berikelse og en glede — den berikelse og den glede som et verdifullt menneskes omgang alltid gir. Margrethe Parms oppgave har derfor vært lett og man merker tydelig forfatterinnens egen kjærlighet til den store og varme personlighet, hvis liv og virke hun så nydelig og klart tegner et billed av. Det har lyktes henne i kraft av denne kjærlighet å gi en karakteristisk skildring av frk. Isachsens store, lyse, edle sjel, som var like stille, sterk og mild blandt de syke og lidende som blandt de glade og friske. Den lyse stemning som alltid omgav henne og som var en naturlig følge av hennes kjærlighet til alt skjønt og godt — denne stemning preger også boken, som derfor er blitt et virkelig sant minneskrift.

M—e R—n.

Herhjemme: —

Trekningslisten for basaren i Foreningslokalet finnes på omslagets 3. og 4. side.

OSLO. I St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15, avholdes i fastetiden fasteprekener av pater A. J. Lutz hver søndag i høimessen kl. 10.30: 25. februar: Min Herre og min Gud. (Joh. 20, 28). 4. mars: De helliges samfund. 11. mars: Verdens riker og deres herlighet. (Matt. 4, 8). 18. mars: Hvad gir Jesus det jordiske samfund? 30. mars: (Langfredag) Hvorfor døde Jesus? Ennvidere holder Pére Béchaux hver tirsdag kl. 20 Conférences françaises: 20. février: Ce qu'est la vie pour le chrétien. 27. février: La maladie pour le chrétien. 6. mars: L'aide chrétienne au mourant. 13. mars: La mort pour le chrétien. 20. mars: Après la mort. 27. mars: La mort de Jésus-Christ.

TROMSØ. Samtidig med at pater Lutz har gitt retrett for prestene i Nord-Norges kirke-distrikt har han også holdt foredrag, arrangert av St. Olavsforbundet. Emnet var: «Hvad vil katolikkene i de nordiske land?» — fordelt på to aftener, som begge hadde samlet mange tilhørere, ikke minst på grunn av talerens store ry som forfatter. Det dype og åndfulle foredrag fremholdt med overbevisende styrke den av Kristus selv innstiftede Kirke som fortsettende hans forløsergjerning ved å føre alle mennesker uten forskjell på tid og sted til den evige frelse. — Det vilde være ønskelig om foredraget kunde utkomme som en brosjyre, som kunde spredes ut over by og bygd og være til stor nytte for alle alvorlige kristne. På reisen sydover holdt pater Lutz det samme foredrag i Harstad og Bodø med like god tilslutning.

P. R.

— og derute:

AMSTERDAM. Katolikkene i Amsterdam forbereder nu opførelsen av et passjonsspill. Den kunstneriske ledelse er overtatt av den kjente skuespiller og forfatter Frank Luns. Til forestillingene, som skal begynne i april, bygges en hall for 3000 personer — på scenen skal på en gang optre 300 mennesker. Det Drama som skal opføres er skrevet av Arnoul Greban i det 15. århundre og første gang opført i 1452.

NIMWEGEN. I forrige måned feiret det katolske universitet i Nimwegen sitt 10-års jubileum. Dets opprettelse kostet katolikkene megen kamp i parlamentet, men de seiret og i øieblikket teller det 600 studenter. Den protestantiske undervisningsminister Marchant var tilstede ved jubileums-festlighetene og betonte, at det katolske universitet tilfredsstillet de største fordringer.

Libet efter Døden.

SANNHETEN OG NOGEN MODERNE VRÆNGEBILLEDER.

Av W. J. Blyton.

Oversatt med velvillig tillatelse av Catholic Truth Society, London, av Sigrid Undset.

(Slutten).

Selv besøkende som presenterer sig som hensøvede kristne taler aldrig om Vor Herre som den aandelige verdens Herre, hvad som maatte være det første sanne sjæler vilde gjøre. Hvorfor? Den rimeligste forklaring er vel at mediernes hoder

aldrig har rummet en slik tanke, at den ikke forekommer i de gjennemsnitts seance-besøkeres credo. Og en saan erklæring vilde støte an mot den taakede tro paa menneskehetens selverhelighet eller de samrøringsreligioner som de fleste tilhængere

av spiritismen følger. Derfor hender det ikke. Det bestyrker min mistanke at det motsatte skjer heller ikke — aanderne **fornekt**er Ham ikke heller, og vi bør huske paa at en utvetydig fornegtelse vilde reise en sterk offentlig opinion mot en kultus, som endda ikke er sterk nok til at opta kampen mot Kirken og ortodoksien. Seancernes «vidnesbyrd» kan forandre sig i saa henseende, hvis de almindeligste trosforestillinger forandrer sig — det er paafaldende, hvor hensynsfulde disse vidnesbyrd altid forholder sig til typiske jordiske meninger.

Saa strider deres ideer 1) om aandens natur, 2) om materiens natur og 3) om forholdet mellom aand og materie mot videnskap, filosofi og teologi. Paa de seancer hvor jeg har været tilstede blev der ikke producet «ectoplasma». Men jeg er enig med den forfatter som nylig skrev i Dublin Review at «astrallegemer og ectoplasma er kosmologisk umulig stoff, og man faar en mistanke om at spiritistene paaberoper sig dem som enslags manglende mellemledd mellom materie og aand. Der er ikke og der kan ikke findes noget saant mellemledd. Materie er alt som har utstrækning i rummet og optar plass. Siden vår form for tilværelse er bundet til materien kan vi umulig forestille os aand, og derfor beskriver vi dem med et negativt ord som **immateriel**. Hvis man derfor betrakter uttrykkene i deres enkelhet skjønner man at det er en selvmotsigelse, hvis man snakker om en slags aande-materie som et ledd mellom de to. Naar det blir antydning at et astrallegeme er luftigere, mere utflytende i linjerne og mindre følbart end et jordisk legeme saa nytter det ikke noget. For en saan antydning bygger paa den elementæreste feiltænkning. Den bygger paa forestillingen om at fordi en materiel ting for vore sanser kjendes flygtigere eller mindre solid end en anden saa maa den være mere aandelig. Hvis det kom an paa det saa var luften vi puster i langt aandigere end alle astrallegemer. For den kan vi hverken se eller høre eller — hvis den er frisk da — lugte eller smake. Vi oppfatter den bare med følesansen. Den er like meget materie for det. Den er en del av det som Gud har skapt som har utstrækning i rummet og optar plass.»

Med alle disse fysiske og metafysiske bommerter er det ikke underlig at spiritismen ogsaa har sine moralske og teologiske skavanker. For teologi i egentlig forstand viser den minimal interesse. Og derved passer den riktig godt for mange mennesker i en tid som liker benveier og letvindt religion. Vi bryr os ikke om hvorfor og hvordan og første principper, det er en ganske almindelig stemning — vi bryr os om at opnaa «resultater» ikveld, og kan vi faa vite noget om vor søn Petter som «gik over» for en maaned siden? Eller kan jeg faa et vink, om jeg bør gjøre eller ikke gjøre det som jeg har tænkt paa — (som man ogsaa spør spaakoner om). Der er meget for meget ego i deres verdensbillede. Det er antropocentrisk, ikke theocentrisk — i midten staar mennesket, ikke Gud.

Og profeterne er altfor forekommende — de sier uavlatelig de ting som er akseptable og behagelige at høre for det naturlige gjennemsnietsmenneske. For eksempel, at Døden bevirker ikke mere en moralsk forskjellighet end en mands sjæl og sjælsevner blir forandret av at han falder paa fortauet. Dette er uheldigvis ogsaa galt. Foruten at det frister folk til letsindig aandelig makelighet mangler forstaelsen av at en sjæl befinder sig i totalt forskjellige forhold, naar den er berøvet sine sanseorganer, intellektuel stimulans og stoff for refleksion utenfra, paavirkning fra andre mennesker, naademidler, virkefeldt. Det synes derfor som om vor vilje blir fiksert i den retning, den

hadde i vor dødsstund. Det er derfor den oplyste kristne tror det er av absolutt betydning, om han i sin dødsstund er i naadens stand. Det er derfor det er en vanvittig daarskap at gi sin sjæl sovemidler mens vi lever. Den legemsløse sjæl staar for en grænseløs og hellig Gud, og det avgjørende for dens vel eller ve er om den eier eller mangler «kjærlighet imot Ham», i naade, i tro og i gode gjerninger. Hvad den oppfatter er Ham, dens ideer er fra Ham, er de som Han paatrykker den. Nu er den som aldrig før direkte Hans skapning, avhengig av Hans gavmildhet og direkte overgitt til Lovens og samvittighetens virken.

Spiritismen er da et outrert tilfælde av populær hurrafilosofi som flytter sine reaktioner overfor dette liv ind i sine spekulationer angaaende det næste. Vor tids luft er lummer av alle disse tankeløse ønskedrømme som længter efter letvinte løsninger, og arbeidsbesparende tankeløsheter, som forsøker at undslippe fra religiøse spændinger, mildne motsætninger og utviske konturer. De kommer av en materialistisk indstilling — et sindelag som bare kan tænke sig lykke uttrykt i denne verdens behageligheter og glæder.

Spiritister har ofte overfor mig indrømmet at der leilighetsvis kan forekomme bedrag og taskenspiellerkunster under seancer. Det de ikke er opmerksomme paa er de bedrageriske præmisser som hele spiritismen hviler paa.

4.

La os saa vende os til det katholske evangelium om det evige liv, det glade budskap som er ulikt alle andre. Det taler ikke om liv i et skyggerike, ikke om en kjedsommelig vandring videre uteder den slagne landevei, gjennom de samme uvæsentligheter som paa jorden. Det taler om intensere livsformer, om «liv som i sandhet er liv».

Vore sjæler er plastiske — lar sig forme til saa mange forskjellige skikkelser, deres stemninger er mangfoldige og nuancerrike, lynsnart tar de imot indtryk, deres evne til at vokse er ubegrænset, de eier uendelige evner til troskap og hengiven tjeneste, de tørster efter kundskap, haaber dristig — de er store nok til at kræve og taale fortsat utvikling, og de er smaa nok til alltid at trænge utvikling. Ingen av os har endda set ind i os selv, grænserne i sin egen sjæl. Personlighetens dyp kan ingen selviagttagelse se tilbunds i. «Vi vet endda ikke hvad vi kan bli til». Vi er alltid i puppe-stadiet, naar det gjælder vore ædleste evner og muligheter.

Du vet mere om «det hinsides som er indeni dig selv» i 1934 end du gjorde i 1920, du kommer til at vite mere om det i 1950 end du gjør nu. Saan vil det komme til at være alltid. Vi kommer til at søke ustanselig, hvis vi vil opdage alt vi er og kan bli til. (Dette er sandheten, selv om menneskelige svakheter og forholdenes ufuldkommenhet gjør sig gjeldende utadtil og i de øvre lag av vor bevissthet; i sin dypere grund rummer alle sjæler disse løfter om mulig herlighet). Intet i naturen er saa ulikt resten av naturen som denne sjælens selvsomme evne — den peker mot noget hinsidig, antyder besættelsen av en Guddom, er «Over»-naturlig. Naar den er mest vaaken og vital er den en usluttelig tørst efter viden, et anlæg for opfattelsen av Guddommelighet, født til at tilbede, haabe og elske. Et saant dynamisk princip blev ikke indført for at ende i usseldom, ikke født for at dø.

Og samtidig, hvor avmægtig i sig selv. Sjælen kan ikke leve av luft, lar sig ikke avspise endelig med andre naturer der er

like avhengige som den selv. Den har en lidenskap for det Absolutte. Som Bacon sier, menneskets trang til en «Melior Natura, Gud», er absolutt. Ingen surrogat-fantasier som «racen», ingen hjemmebryggede blandinger som nationen, patriotismen, «min familie», kan tilfredsstille den i det lange løp; det kan heller ikke abstraksjoner som uavlatelig skifter form og farve — «fremtiden» — eller neutrale virkefelter som «videnskap» eller «daad». Videnskap og daad kan være tarvelige eller farlige, eller akkurat det motsatte; det avhenger av de mennesker som øver dem, hvad som er maalet med dem og i hvis tjeneste de øves. Vort begjær kan ikke i længden tilfredsstilles av saanne biologiske utilstrækkeligheter og fantasi-billeder som blir brutt som rør, men bare av Gud, vort eneste mulige hjem, den eneste virkelige urgrund, «vort fædreland» som St. Augustin kalder Ham, eller som det heter i sakraments-hymnen «liv uten ende in patria». Alle skyss-skifter som ligger hitenfor dette er bare skur efter veien, aapne for vind og veir, og vi vet at de kommer til at falde sammen over vore hoder.

La være at menneskene er dumme, fattige, bare et flygtig utkast til det som de burde være — men hvis de søker længe nok og urædd nok vil de opdage, at det de kræver er intet mindre end Evigheten. «Menneskets sande maal og hjemstavn er i det uendelige og bare der,» sier Wordsworth i «The Prelude», og han føier til, at deri bestaar dets adel og dets mulighet til salighet og lykke.

Ved denne krise i utviklingen træder kristendommen til med et absolutt svar. Den finder myriader av sjæler som er valgbare til udødelighet, kandidater til en fortsat og vældig utvikling — men de er ikke istand til selv at sette denne utvikling i gang. Han, som er ophav til processen maa træde til og gi de kræfter som trænges. Og det er det Han gjør. Paa underfull maate bøier Han sig ned til os og indleder et nytt liv, idet Han i tidens fylde paatar sig menneskelig natur, saa vi paa vort snevre plan bedre skal kunne se Ham. Dette er vor chance — Han indfører en ny faktor, et guddommeligt liv som slaar bro over gravene. «Og dette er vidnesbyrdet, at Gud har gitt os et evig liv, og dette liv er i Hans Søn» skriver St. Johannes. «Den som har Sønnen har Livet,» og «fødselen av Gud bevarer ham». «Det evige liv som var hos Faderen og blev aapenbaret for os» skriver han om i begyndelsen av hint brev, som paa en gang er en takkehymne fordi Gud har tatt os til sig som sine barn, og en stringent teologisk definition: «Vi vet at Guds Søn er kommet og har gitt os forstand, saa vi kjender den sande Gud og er i Hans sande Søn. Han», slutter apostlen, «er den sande Gud og det evige Liv».

Det er udødeligheten. Det er ialfald det eneste liv hinsides graven som du og jeg har bruk for at faa vite noget om, som det er værdt at vite noget om. Og alt andet er troligere enn at sjæler som har oplevet dette barneforhold til Ham kan dø. For dem er i sanhet «Mors janua vitæ.» *)

Glem ikke, at det er Guds verk, Hans indgripen og skapende gavmildhet — og vi skjønner at det maa være saan, hvis vi tænker os om. Det er klart at vi trenger særskilte kræfter og evner til at oppleve evighetens syner og virke i et evig liv, «for himlens voksne arbeidsdag». Den ugjenfødte menneskeand, stabilisert paa jordiske forhold, vilde ikke kunne funksjonere

i overjordiske sfærer, like litet som en plante kunde utføre dyrerikets funksjoner eller dyrene klare at tænke og handle som mennesker i mellommenneskelige og statlige forhold. I hver av disse kredser maa den livstype som den forutsætter indplantes først, og siden maa den næres og opdrages. Det er netop hvad Guds Aand gjør: Han «forandrer» sjælen i det Guddommelige billedes likhet «fra herlighet til herlighet», vaa-ker over den store opdragelses- og forberedelsesprocess. Naar menneskets hjerte blir grepet av den livgivende Aand, øves der ingen vold mot naturens lover, det sker i analogi med de processer som gjør at uorganisk liv blir optatt i det organiske og vævet ind i plantelivet, planterne gaar over i dyreliv og det dyriske liv tatt op i det intellektuelle.

Det nye Testamente og Kirken forkyndte denne underfulde livets lære 1800 aar førend der opstod en biologisk videnskap, og kristendommens dogmer har bekræftet biologien forskudt-vis, husk det!

Denne utviklingslære kan vel overvælde os ved sin vidunderlighet. Ikke bare fordi den er rik og gavmild, tidløs, fyldestgjørende for vore dypeste behov — men fordi den visdom hvormed midlerne fører til maalene maa fylde os med ærefrygt og takknemlighet. Den er ulik alt som menneskene ellers har hørt om eller drømt om. Den skiller en gang for alle vor mægtige religion ut som en ting som hører hjemme i et andet verdensalt end den lille-verden, vi fylde med vore jordiske systemer. Naar man engang har skjønt det, blir der ikke tale om «sammenlignende religionsforskning» mere.

Det er ikke «en religion» — det er Livet. Og Livet er menneskenes lys, og lyset skinner i et stort mørke, og om der er deler av mørket som «ikke forstaar det», saa er det ilde for mørket, men kan ingenting ta fra lysets straalende klarhet. Der findes ikke ord som kan uttrykke, om bare ganske svakt, Jesu Kristi religions vælde og endelighet: det er porten ind til nye verdner, veien ind i dem og kraften til at gaa veien, forbilledet som vi maa følge. Den er alt, den er uforanderlig, den sier og gjør alt som maa sies og gjøres. For den er Gud selv, sett i evig virksomhet som den frelsende, den som gjenfinder det fortabte, som fornyer, mange ganger tiltrods for menneskenes motstand, men oftest i samme forhold som mennesket er villig til at samarbeide med naaden.

Denne høiere skapelse, som vi haaber at bli en levende del i, skal bli frugten av, og kronen paa den skapte timelighet som vi kjender. Altid i det stille, ofte usynlig, skrider det guddommelige frelsesverk frem iblandt os.

«I Kristus». Han er urgrunden i hvis skjød den nye skapning blir dannet. De som skal ta del i det høiere liv blir forberedt til det i Hans mystiske legeme, som Han har kaldt sin «ecclesia» eller Kirke. Det er ikke nogen isolert, privat, samfundsløs process — kjærlighet og gjensidighet er dens vitale kjendetegn. «Derpaa kjender vi at vi er gaat fra døden ind i livet — at vi elsker brødrene.»

Om ikke av andre saa bare av den grund burde vi skjønne med en gang at Kirken er en uundværlig del av den hele plan. Men vi vet det av andre grunder ogsaa. Det er bare Kirken som fostrer og kan fostre dette nye liv, som indeholdes i sakramenterne saa fullstendig som legemlig livskraft indeholdes i næringsstoffer og solskin og luft. Bare ved at være i Kirken og Kirkens barn kan den enkelte sjæl være sikret tilførselen av levnedsmidler, faa se sakerne fra mere end sit eget synspunkt og sine erfaringer supplert med videre erfaringer, finde

*) ☩: Døden livets port.

kameratskap, virkefelt for sin længsel etter tjeneste, oppdragelse og kjærlighet. Der er den i «Guds husholdning». Men Kirken er mere — den er fakkelbærersken, den betrodde og overnaturlig ledende lærerinde «sandhetens søyle og grundvold», «Sandhetens Aands bolig».

Vi skjønner at Kirken **maatte** bli til. Den er en vital fase i den guddommelige plan som mennesker ikke kan skiple eller tilpasse etter sine indfald. Drag dig unda den — og sjælen sykner og blir kraftløs. En «ensom» kristensjæl er altid i stor fare, en «subjektiv» religion et selvmotsigende uttryk.

Fastemandat

for tiden fra askeonsdag 1934 inntil den samme dag 1935. I henhold til de av den hellige Fader mig overdragne særegne fullmakter for Oslo Apostoliske Vikariat bestemmes som følger:

- I. Den påbudte *faste* blir bestående på alle dager i den *firti dages fastetid* med undtagelse av søndagene, *dessuten på tamperdagene* (21., 23. og 24. februar, 23., 25. og 26. mai, 19., 21. og 22. septbr., 19., 21. og 22. desember) og *vigiliene før pinse* (19. mai), *før Marias optagelse* 14. aug.), *før allehelgens fest* (31. okt.) og *før jul* 24. des. inntil kl. 12 middag).*) Forpliktet til å faste på disse dager er alle, som har fylt 21 år, men ennå ikke har begynt det 60. Fastebudet tillater et par stykker brød om morgenen, et fullstendig måltid til middagstiden og et mindre måltid om aftenen, eller også omvendt.
- II. *Abstinensbudet* forplikter alle, der har fylt 7 år, til fullstendig å avholde sig fra *kjøtspiser*. Dette bud blir stående på *alle årets fredager, askeonsdag, påskelørdag, alle tamperdager* og de ovennevnte *vigiliedager*. Dog dispenserer alle fra abstinensbudet: *Bededag* (fredag 2. november). På alle øvrige dager tillates nytelse av kjøtspiser, dog med den innskrenkning, at for personer, som er forpliktet til å faste, tillates på samtlige befalte fastedager nytelsen av kjøtt kun én gang, nemlig ved hovedmåltidet. Det er tillatt å nyte kjøtsupper og å bruke flekk, fett eller blod *ved tilberedelsen* av spiser, forsåvidt kjøtt enten aldeles ikke eller kun i en uvesentlig grad inneholdes i dem, på alle abstinensdager. Påskelørdag og julaften kl. 12 middag ophører både faste og abstinens.
- III. Tillatelse til å spise kjøtt på alle abstinensdager med undtagelse av *langfredag* gis: 1. alle som pleier å få sin mat fra et offentlig spisested eller hos ikke-katoliker; 2. ikke-katolikere indbudte gjester; 3. medlemmer og tjenestefolk av en familie, hvis vert eller vertinne ikke er katolikk.
- IV. Alle sogneprester har, og alle øvrige av oss approberte skriftefedre meddeles herved myndighet til av viktige grunner, og hvor ikke bare sanseligheten forlanger det, å dispensere *enkelte troende* for faste- og abstinensbudet.
- V. Av hensyn til den for alle modererte strenghet av det oprindelige faste- og abstinensbud *skal alle troende, som er istand dertil*, i fastetiden nedlegge en *almisse* etter sine formuesomstændigheter i de bøsser, som i dette øiemed blir å anbringe i alle kirker og offentlige kapeller med paaskrift: «*Fastealmitter*». Disse fastealmitter, som anvendes til beste for våre kirkelige anstalter, blir å innsende til det Apostoliske Vikariat. Den, som ikke er istand til å gi en sådan almisse, skal på søndagene i fastetiden be den smertefulde rosenkrans for Kirkens anliggender.
- VI. I de såkalte *lukkede tider*, d. e. fra og med *askeonsdag* til og med *påskefesten* og fra og med *første adventssøndag* til og med *julefesten*, må ingen høitidelige bryllupper finne sted: i *selve faste- og adventstiden* skal de troende overhodet avholde sig fra *danse og andre støiende offentlige forlystelser*.
- VII. Tiden for opfyllelsen av det kirkelige bud om *påskedommunionen* fastsettes til tiden fra *palme-søndag* inntil *Kristi Himmelfartsfest* for de troende, som bor paa eller kun 25 kilometer fra et sted, hvor der er ansatt en prest, og inntil *Trefoldighetsfest* for de troende, som bor lengere borte.

Nærværende fastemandat blir å oplese i alle kirker og offentlige kapeller på søndag Quinquagesima.

Gitt i Oslo den 31. januar 1934.

† JACOB MANGERS,
biskop av Selja. Ap. Vikar.

*) Anm.: Skjønt Marias optagelsesfest og Allehelgens fest høitideligholdes hos oss følgende søndag, så blir dog vigiliene å overholde som notert, og skal i fremtiden ikke mere henlegges til dagen før høitideligholdelsen.